

Nagyon messzire vezetne annak boncolgatása, hogy mi ennek a gyermek iránt való különös érdeklődésnek a magyarázata. Itt csak utalunk egy okra, mely bevallottan vagy tudattalanul ott rejlik minden gyermek-ábrázoló irodalmi alkotás mélyén. Ez pedig nem más, mint a felnőttek teljesühetetlen vágya a *gyermekség* után. Nosztaliga az iránt a kor iránt, mely tökéletes ellenképe az agyonmehanizált és túlhajszolt, továbbá a sok káb-rándulástól és csalódástól elszürkült felfogású felnőttek életének. Éppen ezért jólesik felidézni a gyermeki kor üde, természetes, meghitt, jóhiszemű és reményteljes éveit. Így igazolódik be a mi társadalmunkon is az a kínai közmondás, mely szerint a kultúrák hervadása idején a levelek visszahullanak a gyökerekhez. A értekezésben elemzett regényekben u. i. a mi érelmeszesedésben gyengülő korunk visszatekint az életerőt jelentő és jövőtígérő fiatalság felé. „Felemelkedik“ hozzá, igyekszik annak értékeit a tudományos elemzés és a művészi ihlet fényénél újra felismerni, s így a maga életvágját az ifjúságnak reményteljes világába való elmerülés által igazolni.

Közvetve ezt a jelenséget szemlélteti Mándynak irodalomvizsgálata is. Az értekezés a gyermeki lélek sok sajátos igényére, fejlődési szempontjára vagy gátló körülményére hívja fel a figyelmet. Ezért elolvasása pedagógusok számára kettős haszonnal jár: a gyermeki egyéniség megismerésére és megbecsülésére tanít.

Dr. Visky József.

Vicsay Lajos: Történelmi olvasókönyv a világtörténelem tanításához.
N. 80. I. kötet: 352 l., II. kötet: 322 l. (*A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára XXX.*) Szeged, 1942.

A szerzőnek a magyar történelem tanításához szerkesztett háromkötetes olvasókönyve néhány hónap alatt elfogyott. (Második kiadása sajtó alatt van.) Ez a siker mindennél ékebben bizonyítja művének használhatóságát, nélkülözhetetlenségét, hézgapótló jelentőségét.

Mindaz, amit nagy szorgalommal és szakértelemmel szerkesztett munkájáról folyóiratunk lapjain (1941—42. tanév, 5—7. sz.) megállapítottunk, vonatkozik a világtörténelem tanításához kiadott művére is. Pedig a világtörténelem anyagának szemléltetése, élményesítése, képzeletbeli újraélése céljából értékesíthető szépirodalmi olvasmányok (többnyire regények) kiszemelése hasonlíthatatlanul nehezebb feladat, mint amilyen pl. a németországi szerzők hasonló tárgyú munkáinak összeállítása volt. Ugyanis a német irodalom ebből a szempontból nemcsak eredeti művekben, hanem még inkább fordításokban sokkal gazdagabb történelmi regényekben, mint a miénk. Ez különösen akkor szembetűnő, ha az előttünk fekvő olvasókönyvet összehasonlítjuk azokkal a német történetdidaktikai művekkel, amelyek ezzel a kérdéssel tüzetesen foglalkoznak, s a felhasználható olvasmányi anyagot közlik (I. U. Peters: *Methodik des Geschichtsunterrichts* c. művének függelékét: H. Westerbürg: *Dichtung im Geschichtsunterricht* 217—276. l.).

A szerző a nehézségek ellenére is derekasan oldotta meg feladatát. Figyelme kiterjed a történelem minden területére. Nem foglalkozik egyoldalúan csak a politikai történelemmel, hanem a történelemalkotó nagy egyéniségek (Dzsingiz kán, V. Károly, XIV. Lajos, Cromwell, Nagy Péter, Bismarck, stb.) és események (a keresztes háborúk, Bizánc bukása, az észak-

amerikai szabadságharc, a francia forradalom változatos eseményei, a harmadik köztársaság, stb.) mellett a szellemi művelődést s a gazdasági-társadalmi mozzanatokot sem hanyagolja el (a renaissance, az angol gyarmatosítás, az újkori társadalmi átalakulás, a modern technika, stb.).

Vicsay Lajos világtörténelmi olvasókönyve nemcsak a polgári iskolai tanításban értékes segédeszköz, hanem a dolog természeténél fogva a gimnázium, a tanítóképző és a gazdasági középiskolák történettanárai is eredményesen felhasználhatják. *Szántó Lőrinc.*

Népiskolai ipari és kereskedelmi ismeretek. Kiadta az Országos Közköztartásügyi Tanács (Nemzetnevelők Könyvtára V. A népiskola könyvei 21. kötete). Budapest, 1942. 291. l.

A vegytan nép- és polgári iskolai tanításának a technológiai vonatkozások adnak igazán tartalmat és célt. Az ilyen beállítású tanítás sejteti meg a tanítvánnyal, mit jelent a vegytan a művelt ember számára. Ezen át látja meg a bontakozó értelem azt a hatalmas arányú és jelentőségű munkát, amelyet a kutató tudósok végeznek egészségünk, kényelmünk, anyagi és szellemi jólétünk érdekében. A vegytan céltudatos tanítása világít rá a természet csodálatos gazdag tárházára s arra az útra, amelyen át ezekhez a kincsekhez az ember a szellem világosságával eljuthat. Így a vegytan nemcsak anyagot ismertető, anyagi természetű tárgy, hanem hatalmas formális képző ereje is van. A sikeres oktatáshoz sok, alapos, biztos tudásra, tárgyszeretetre van szükség. E kettő birtokában könnyen eljutunk az érdeklődő s újat váró gyermeki lélekhez. Biztos vegytani tudás, tekintettel arra, hogy a vegytan rohamosan fejlődő, naponkint új meglepetésekkel szolgáló tudomány, — állandó ismeretfelújítás, az új eredmények tudomásulvétele nélkül nem képzelhető el. Ebben lesz nagy-nagy segítségére minden vegytant tanító kartársamnak ez a könyv, amelynek kiadásával régi hiányt pótol az Orsz. Közokt. Tanács. Ugyanis éppen az iparműtan, vagy technológia eredményei azok, amelyeknek figyelemmel kísérése a legnehezebb feladatok közé tartozik, mert a legkülönbözőbb szakfolyóiratok hasábjain szétszórvan kerülnek az érdeklődő közönség elé. Itt most rendszeres, gondos összeállítású gyűjteményt kapunk mindazokról az ismeretanyagokról, amelyek a vegytan említett szempontú tanításához feltétlenül szükségesek.

A könyvet figyelemmel végiglapozva megismerjük, hogyan készülnek az ember legfontosabb táplálékai, a ruházati cikkekhez szükséges nyersanyagok, lakásának felépítéséhez, díszítéséhez, berendezéséhez, világításához, fűtéséhez nélkülözhetetlen iparcikkek, a több termelést biztosító műtrágyák, a célszerű és eredményes ipari munka szerszámai és sok egyéb használati, egészségápolási cikkek, anyagok. Megismerhetjük továbbá a kultúra terjesztését biztosító nyomda és sokszorosító ipar munkáját, a kultúrát és országot fegyverek szolgálatában álló robbanó anyagokat.

A legkorszerűbb eredményeket találjuk benne, szinte a szakmunkák precizségére törekvő világos, szabatos előadásban.

Nagy értékei a könyvnek a szépen beillesztett kultúrtörténeti vonatkozású mozzanatok, a sok pontos számszerű adat. Örömmel látjuk a magyar vonatkozások megemlítését is. Büszkén és tudatosan terjesszük is el azt a gondolatot tanítványaink lelkében, hogy a magyar szellemi erő történelmünk